

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 " — "
 Na štvrt roka — 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasev dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Prípis kresťanskej ľudovej strany na Jeho Veličenstvo Kráľa

Kresťanská ľudová strana zároveň ako iné politické stránky odpovedajúc na trónnu reč v sobotu 9. júla predostrela snemu prípis na Jeho Veličenstva Kráľa. V prípise tomto označené je účinkovanie kresťanskej ľudovej strany. Presvedčí sa z tohoto každý nepredpojatý človek, že kresťanská ľudová strana, ako strana politická stojí na základe pragmatickej sankcie a že keď verne zastáva kresťanské zásady, tým necieli rušiť pokoj medzi konfessiami, lež bráni práva cirkvi a každej viery, spolu ale žiada, aby celý život verejný a štátny ustálený bol na základe mravnom a kresťanskom. Bodaj by konečne nahliadly všetky vrstvy ľudu, mešťanské a inteligencie, že blaho Uhorska docieľiť možno jedine na tomto základe!

Prípis doslovne zneje nasledovne :

Cisárska a Apoštolská Kráľovská Jasnosť!

Najmilostivejší Pane!

Vernosťou v zápasoch cez dlhé stáročia upevnenou uchádzame sa pred Vašu Jasnosť. Stála oddanosť ku pomazaným nástupcom svätého Štefana, jejžto sila nikdy v nás neklesla, poskytuje nám práva, zodpovednosť, jejžto bremeno cítime ako vyvolení ľudu, dodáva nám smelosti, aby sme pred Jasnosťou Vašou úprimne odhalili rany našej krajiny a označili spolu tie liečivé prostriedky, ktoré dľa pevného presvedčenia nášho, vlast našu učiniť môžu zdravou a pevnou. Zástavu našu kloniac pred múdrosťou našich predkov, v záujme národnej samostat-

nosti našej, verní ostávame právnemu stavu, utvorenému skrze pragmatickú sankciu. Vernosťou chováme sa ku Vašej Jasnosti a ku jasnému Domu panovníckemu, toho súc presvedčenia, že na vybudovaní pokroku a vývine štátu uhorského pracovať treba vo vzájomnom porozumení, bo sila krajiny bezpečnosťou je trónu a jasnosť panovníckeho Domu, slávou je národa.

Najjasnejší Pane!

Z najvyššej trónnej reči holdujúcou úctou dozvedeli sme sa o budúcich plánoch vlády Vašej Jasnosti. Slubuje ona prácu ku zveladeniu blaha a mocnosti krajiny. My sme tiež priatelia pokojnej práce k zabezpečeniu blahobytu ľudu. Prinútení sme ale vyznať, že nemôžeme dôverovať v blahonosnom, ľud oblažujúcom a krajinu upevňujúcom účinkovaní tejto vlády, Vidíme totiž, že táto vláda, ako základ svojho účinkovania postavila ten liberalizmus, pod ktorého zkazonosným vplyvom veľa trpí už celý verejný a súkromný, spoločenský a hospodársky život. My sme toho presvedčenia, že pevným základom vývinu národov môže byť jedine duch kresťanský, ako aj, že premnohé už aj krajine našej skutočne hroziace neresti výlučne v tomto duchu možno vyliečiť.

Hospodárskeho liberalizmu ktorý na tento čas nasleduje vláda Vašej Jasnosti, hlavnou zásadou je bezúzdne sebestvo vo verejnom a súkromnom živote, sebestvo, ktoré nohami šliapajúc lásku, slušnosť, mnohokrát i spravodlivosť, právom moci, figlov a peňazmi do svojej moci dostalo prácu a vykoristením hospodárskych slabých existencií, všetky výhody pokroku shfňa v rukách

jednotlivcov. Kým takto z jednej stránky niekoľko ľudí v neslýchane krátkom čase prichádza ku hrozným bohatstvám, za tým z druhej strany na vnivoč obracia a do mravnej záhuby uvažuje, k udržaniu krajiny najpotrebnejšie vrstvy, malých hospodárov, priemyselníkov a robotníctva. Z týchto jedna čiastka klesajú pod neznesiteľnými farchami útočište a výživu prinútená je hľadať za širokým morom, druhá čiastka ale zklátená v láske ku vlasti, hotová je revolúciou rušiť pokoj spoločenský. Mravný poklesok rastie v neslýchaných rozmeroch, zločinstva množia sa jednostajne a štát k ochrane verejnej bezpečnosti, k udržaniu a množeniu ústavov cieľom obrany zákonov, z roka na rok znášať musí nové a vždy väčšie farchy.

Tieto a týmto podobné nesmierne biedy a neresti od koreňa treba vyličiť. Ponevác ale choré je celé teleso spoločnosti, liečenie jednotlivých čiastok jeho nevedlo by ku cieľu. Hroznú chorobu terajšieho spoločenského života, čiastočným naprávaním, príležitostnými zákonami vyličiť nemožno. Úplné obnovenie potrebné je a to na celej čiare. Nový duch, nový okruh povetria, nová prenikavá moc sú potrebné; na miesto zkazosného liberalizmu nech vstúpi kresťanská mravouka, ktorá vyznačuje povinnosti tým, ktorí zachovávať majú zákony, zároveň aj tým, ktorí ich donášajú. Jedine duch kresťanský uplatnený v živote verejnom a súkromnom, poskytnúť môže správneho smeru pokroku, očistiť môže kultúru, sošlachtiť mravy, vyrovnáť nerovnosť pomerov spoločenských, utvorí všeobecný pokoj, ustáli bezpečnosť trónu a štátu zadováží pokojného vývinu.

Sodpovedne tomuto presvedčeniu nášmu žiadame, aby vláda Vašej Jasnosti v zákonodárstve a správe krajiny ako výlučný smer, nasledovala zásady kresťanské.

V neporušenej celistvosti drziac sa cirkevno-politického programu nášeho, za potrebné držíme, aby úrážky na právach kresťanských a slobode svedomia občanov, náležite opravené boli. Podporovanie a napomáhanie konfesionálnych škôl, za zvláštny prostriedok považujeme ku dosiahnutiu toho cieľa, aby v nich vychováni boli mravnejší, zákony vo väčšej úcte držiaci a k zachovaniu verejného poriadku schopnejší občania. Zostávajúce škôl náboženských a

nadovšetko katolíckych, ktoré úplne sodpovedaly vždy povolaniu svojmu, kulturnému a vlastne-neckemu, považujeme za nadmieru škodlivé a celkom zbytočné, ba ohľadom budúcnosti štátu držíme to za veľmi veľkú a osudnú chybu. Katolícke učebné ústavy, najvyššieho a najnižšieho stupňa zároveň, ponechať treba v rukách jejich zakladateľov a udržiavateľov, štát ich aj napozatým má podporovať, aby i v budúcnosti slúžily tej kultúre, ktorú v krajine našej jedine oni založili, pestovali a rozširovaly cez dlhé stololetia.

S veľkým uspokojením dozvedáme sa, že najvyššia reč trónna, zákonné zabezpečenie katolíckej autonómie označuje ako najsúrnejšiu prácu. Po nesplnených sľuboch viacerých vlád, aké jedna za druhou nasledovali, konečne máme nádej, že táto naša žiadosť, ktorú sme neustále a s dôrazom opakovali, prítomne už vyplnená bude. Opravenie jestvujúcich úraziak a ztížností katolíckej cirkvi, uznanie našich práv, zavedenie kresťanského ducha v krajinskej správe a restauráciu kresťanskú na celej čiare, tým viacej žiadame a očakávame, bo vládami posiaľ nasledovanú, ešte aj šľachetnejšieho liberálneho smeru politiku, ľud Uhorska neschvaluje a ako zkazosnú odsudzuje z celého srdca. Že toto presvedčenie ľudu aj ohľadom blízkej minulosti zastupuje len počtom slabšia strana, to ešte není dôkazom toho, že spomenuté presvedčenie a city nežijú a nešíria sa v širokých vrstvách ľudu. Uplynuté volby nemôžeme považovať za slobodné objavenie vôle ľudu a utvorenú väčšinu za opravdové zastupiteľstvo tužieb krajinského obyvateľstva. Zápas týchto volieb viedly sa zcela nerovnou zbraňou. Prevaha moci úplne utlačila slobodné objavenie presvedčenia. Nikde nemôže vláda na volby tak zkazosne a svedolne vplývať, ako v Uhorsku. Zamestnanci od vlády závislí a preto nie neodvislého presvedčenia, štátni, stoliční, obecní úradníci, zamestnanci peňažných, obchodných, zdravotných ústavov, fabrik a podnikov štátom podporovaných, všetci boli prostriedkami vplyvu, aký v mene vlády medzi voličmi snažili sa dosiahnuť, sľubami na rozličné výhody, hrozbami, prenasledovaním, obmedzením osobnej slobody a iným spôsobom nezákonným.

(Dokončenie nasleduje.)

Niečo o voľbe okresu trnavského.

Po zkončení volieb krajských vyslancov treba na vedomie dať svetu, čo sa v našom trnavskom okrese stalo, bo to už u nás tak vyzeralo, ako by Trnava mrtvá bola pre ľudovú stranu.

Ale — chvála Bohu — stojíme pevne, ako múry hradné a ačpráve sme teraz prepadli, s tou nádejou hladíme do budúcnosti a presvedčení sme, že naše očakávanie skvelým víťazstvom obdarené bude.

Viďme ale, ako sme bojovali.

Dvaja kandidáti uchádzali sa o náš mandát. Prvý Zoltán Vermes, liberál od kosti s asistenciou slúžneho a notárov, ktorí ho sprevádzali, ako včely matku, keď roj vyletí. Pred voľbou asi troma týždňami začal vydržiavať svoje programné reči, ktoré sa ale rečiami nijako nemôžu menovať, bo ich z kus papaieru, dosť hlasne sice, ale náramne trapne čítal, vo veľkom nepriateľstve stojac so slovenskou rečou. Posľuboval hory-doly, ako to liberáli vedia, len aby sme ho zvolili.

Dosavád by bola vec horko-ťažko v poriadku bývala, ale jako vystúpil z daktorej obce, nasledovaly nehanebné pijatiky, žranice, čo pod rozličným titulom sriadili voličom práve tí, ktorí by to dľa ich stavu nemali a nesmeli činiť. V jednej obci vraj notár, obecný pisar chcel pohostiť občanov. Pilo a jedlo sa. Čudná vec je, keď notár uhostí občanov. Čo figel, to groš. Však keď tak miluje svojich občanov, mohol by to snád pri inej a zaiste pri vhodnejšej príležitosti urobiť, ku príkladu na svoje meniny. Ale prečo to práve v čas voľby? Poznáme vás, drahí pánkovia. Čertovské kopyto vidíme, trebárs ho i do tej najjemnejšej kože zaobalujete.

V inej osade krčmár žid dal oldomáš, že sa do nového domu presťahoval. Jako sa poráva, i rímsko-katolícky organista-učiteľ tejže obce nasledoval krásny skutok telesného milosrdenstva toho žida a tiež napájal žiznivých pod titulom, že mu občania predali grunt, na ktorý si dom vystaví.

Pekne, veľmi pekne od jedného vychovávateľa katolíckych nevinniatok. Haňba a potupa. Neidem ďalej opisovať prípady nečestných kortesačiek, hnusia sa nám, len to chcem ešte po-

znamenat', že v okrese trnavskom, v tomto čisto katolíckom kraji našli sa mnohí, veľmi mnohí slabúši a podľahli týmto hnusným kortesačkám. Udusili v sebe svoje presvedčenie, nehlasovali dľa ich srdca, svedomia, lež za pár litrov dali sa nahnať do tábora židovského.

Smutný, bólný a naše kresťanské city nadmieru urážajúci bol sprievod liberálov, ako kráčali do hlasujúcej miestnosti. Po predku Izig, po zadku Leibiš, na pravo Dávid, z ľavej strany Pinkeles, od radosti skvejúcimi sa tvármi, medzi nimi kresťani katolíci. Sami sa haňbili, i cítili svoju veľkú vinu a bár aj veselá hudba ich sprevádzala, žiadnej veselosti, žiadnej oduševnenosti neprejavovali, lež s ovislou hlavou, k zemi sklopenými očami vliekli sa ako vymustrované kone odsúdené na buršle. Našli sa medzi nimi ale aj takí, ktorí v poslednej chvíli pri urne vstúpili do seba a zmužile odhlasovali na pána Hudymu. Medzi týchto patrí Ján Kosmát z Kátloviec. Sláva mu! Jakou radosťou naplnilo srdce naše pri navrátenie takýchto zabľudilých, tým prežalostnejšia vec je, že väčšia čiastka katolíckych organistov a učiteľov pripojila sa ku liberálom. Katolícky učiteľ a liberál! Pekne to zneje! Ba traja z nich na jednej ose dorazili na voľbište i so svojimi židovskými šenkármi. Dosť, že zástavou si vóz neozdobili, však jeden susedný pán organista i na školský byt ju vystrčil, ale nie Hudymovú — za to by bol pokutovaný — lež liberalnú. Darmo to zákon zakazuje, liberálom všetko je dovoleno.

S týmto by sme sa mohli už odvrátiť od týchto ošklivých obrazov, keby nebol ešte jeden ten najodpornejší, najsmutnejší.

Našiel sa totižto i jeden duchovný, jeden katolícky kňaz, farár, ktorý nielen hlasoval na liberála, lež zväbiac svojich veriacich, pod liberalnou zástavou prišiel do Trnavy.

Hľa národnári, tu ho máte, to je ten vítečný muž, ktorého ste ukazovali, ako straku na kole. Trefne poznamenal jeden bachratý židák:

— Toto je jeden z našinských ľudí.

Teda ho vyhlásil za žida.

— Prečo? — pýtam sa.

— Lebo je veselý chlapák a jeden za druhým lial do seba pivové krigle.

Akiste tým chcel udusiť svedomie, až ho

ešte má. Zarmufme sa nad týmto drahí bratia. Ale nech žiadon liberál neutišuje svoje rozerované svedomie, praviac: «však keď kňaz hlasuje na liberála, môžem aj ja». Nezabúdajte, že i medzi dvanástima našiel sa jeden iškariotský a beda tomu, kto by nasledoval príklad jeho!

Druhý kandidát bol Emil Hudyma, horlivý hlasateľ slova božieho, vysokoučený profesor trnavského rímsko-katolíckeho gymnázia, smelý, odhodlaný bojovník za práva ľudu, slovak kapitány a výborný rečník. akého sme ešte sotva slyšali. Vystúpil s kresťansko-katolíckym ľudovým programom, troma dňami pred voľbou. Ej, ej liberáli! Keby bol len o niekoľko dní skôr vystúpil, ani brány pekelné by neboly prekazy jeho vyvolenie.

Príčinou jeho neskorého vystúpenia je jedine Martin Kollár, bývalý vyslanec, farár nádašský. Dobre vedel, že pán Hudima nevystúpi proti nemu, akožto proti bratovi v Kristu. Nevieme prečo, ale až v poslednej chvíli, troma dňami pred voľbou vyslovil sa, že nevystupuje. Dotiaľ váhal a mrdal plecami.

Toto nepekné jednanie pána Kollára úžasom naplňuje srdca naše. To by sme predsa neboly mysleli o ňom, že i on napomáha tisnúť vôz liberalizmu, ba i jeho farnici chybovali z tábora kresťanského. Skoro všetci hlasovali na liberála.

Vzdor toho statný náš kandidát predsa chytil do ruky zástavu kresťanských katolíckych zásad. Len dva dni času mal na navštívenie okresu; tretí, posledný deň pred voľbou, slúžny dr. Koloman Perger nedovolil mu programné reči držať. Prečo, nevieme. Ale zaiste preto, bo sa obával, že by poprekacoval šance liberálneho kandidáta. I tak dosť strachu narobil liberálom. Kde sa len obrátil, všade ho vítali ováciami. Ľud ho porozumel a hufne sa hrnul pod jeho zástavu. Ktoré obce v nedelu sa mu podarilo navštíviť, pevne vydržaly pri ňom. Horná, Dolná Krupa, Rošindol, Dolné Dubové, Kátlovce, Jaslovce, Naháč, v peknom počte sa dostavily, perla okresu sú ale Paderovce. Mimo učiteľa, žida nemal liberál hlasu z tejto obce. Krásne ste sa zachovali Paderovania. Vy i s vaším udatným, smelým, horlivým pánom rychtárom ukázali ste, ak majú kresťania jednať pri voľbe. Chlubte sa, bo sa nenašiel zradca medzi vami.

Prijmite v mene celého kresťanstva pochvalu a vdaky od nás. Nažívajte i naďalej v tej utešenej kresťanskej svornosti, vážte a chraňte si vašeho zmužilého rychtára (bo v celom okrese bol sám, ktorý hlasoval na ľudáka), nedajte mu padnúť a keby ho storazy pozbavili úradu, storazy ho zvolte znovu. Na budúce prineste i tých ktorí doma zostali, a my sa postaráme o biele zástavu pre vás.

Hľa, drahí priatelia a ctení voličia okresu trnavského! Tu máte vzor kresťanskej obce. Nech sa nevymlúvajú rychtári, že proti vláde nemôžu hlasovať. Zdaliž nie sú oni tiež kresťanskí katolíci a neodvislí občania? Či naozaj musia rychtári vždy len so židami hlasovať? Je to pekne? Je to dovolené z úradného domu liberálne zástavy rozdávať a ľud do krémy verbovať? Toto sú teraz povinnosti jedného predstaveného, kiorého si ľud volí? Jako by to ináč vyzeralo, keby rychtári s nami bojovali. Srdce nám puká od žalosti, že sme sa toho ešte nedožil; ale pevne úfame sa a veríme na budúce, že to ináč bude, že polepsia a pripojia sa k tomu kmenu, z ktorého yyriastli. A ak by sa v niektorej obci našiel taký zafatý starý liberál, o ktorom ani predpokladať nemôžeme, že by sa polepsil, takému prilepte laupass na päty pri rychtárskej voľbe, bo rychtár ma s ľuďom bojovať, nie ale pracovať proti ľudu.

Hor' sa teda bratia! Nezúfajme, lež úfajme. Chystajme sa zavčas k novej voľbe. Teraz sme čestne prepadli, víťazstvo je síce u liberálov, mravne sme ale predsa len my zvíťazili. Tie tisíce hrdiel chudoby, žien a dietok, ktoré tak hlučne nás vítaly v Trnave, sú zrejmým dôkazom, že naša slovač liberálom nebola a nebude.

To stádo liberálne, ktoré notári horkoľazko nakveštovali, pochádza z väčšej čiastky z tých obcí, ktoré náš kandidát nemohol navštíviť, alebo v ktorých sú takí duchovní, ktorí stádo svoje pustili do tábora nepriateľského. Tí nech si to dobre pamätajú, že kto neni s nami ten je proti nám.

Liberáli zvíťazili u nás len s pomocou pekla preto ale neklesajme drahí bratia v Kristu. Čo sa stalo, stalo sa. Chyba sa dá napraviť. Nech nás povzbudzuje aj to staré porekadlo slovenské: «Ništ to zato, že je blato, pride vetor, vyfuká to».

Vy ale liberálni kulifaji netešte sa veľmi vašemu víťazstvu. Len náhodou ste uchvátili trnavský mandát. Už my dobre vieme, čo je odteraz našou povinnosťou. Nenecháme všetku prácu na poslednú chvíľu, keď už príval hučí pred nami. Pracovať budeme jednotajne, rukami-nohami. V každej obci máme niekoľko zocelovaných bojovníkov. Neodpočívajte vy vyvolení vodcovia ľudu. Pracujte o pretrhy. Nedajte nikomu spať. Zobudzajte driemajúcich, slabých posmelujte, posilňujte, vykynozte tie liberálne peleše. Keď takto budeme pracovať a jasné svetlo kresťanských zásad rozptyľovať, vtedy sa nebojme drahí bratia, nočné sovy a kuvici sa schovávajú. Už i teraz sme mali vyše 600 hlasov z dedín. Boly to mohutné hlasy sedliacké. Žida ani na ukážku sme nemali v našom tábore. Ukážeme pánom pri najbližšej volbe, že pod drsými halenami nášeho ľudu bijú šlachetné kresťanské srdcia a v tak ohromnom počte sa dostavíme ku volbe, že zaplavíme celý pšenový rýnok, ba ešte i tie starobilé trnavské bašty ozývajú sa budú od mohutného hlasu: Nech žije kresťanská ľudová strana; nech žije náš smelý Hudyma a s ním ťažko pracujúca chudoba.

Volič.

Volebné dobrodružstvo.

V obci Hrušiek bydlím. Pri krste mi dali meno: Jozef. Odjakživa pomáham liberálom, pretože tí dávajú groše, ješ a piť a rozličné služby. Pretože sa naša obec od tej doby čo nového pastiera duchovného máme, celkom zmenila mravne a v politickom smýšľaní, predvidel som, že len s figlom môžem využiť čas volby.

Cítim, že som hriešny, cítim, že som nejednal dobre, ale i to cítim, že moravské panstvo nášho okresu na posmech obrátim, keď opíšem, ako som mohol ostať liberálom, preto som hodil na papier tieto riadky.

Naša obec, ktorá predtým tisla vôz hnušného liberalizmu, bola čisto ľudová; aj ja som dal ruku pánu dekanovi, že s ním budem hlasovať. Lenže celý prúd sľubov a hrozieb sa valil na nás. Dvaja Moravci celé týždne sa nám kloboučkovali a sľubovali. Slabý som bol, svedomie ma nútilo, abych bol ľudákom; hrtan a

vrecko ma nahováralo, abych bol liberálom; podľahol som pokušeniu.

V deň pred voľbou som vzal motyku na pleco a grabicu, v ktorej som mal nedelné šaty, som zavesil na motyku a tak som šiel na roľu. Žene som povedal, že idem okopávať a na obed donesem zeliny pre prasce. V zboží som zaspal a o pol 10. som sa prebudil a šiel som do židovskej krčmy a tam ma už čakali tí dvaja moraskí fabrickí úradníci. Hneď ma chceli na vôz naložiť.

— Ach páni moji, to neide tak lacno, prosím pol kilo chleba, desať safoladek a dve deka slivovice.

Keď som to sjedol a vypil, zas ma hnali na vôz.

— Páni moji, po mäse víno pijú páni; starého vína prosím, jeden liter a päťdesiat smotiek.

Dostal som...

Mali sme sedieť na vôz. Tí dvaja Moravci si sadli na zadok a ja som si mal sadnúť vedľa paholka, ale ja som sa ohlásil proti tomu:

— Páni moji, dnes som ja tu najväčší pán. Jedon z pánov Moravcov idť si sadnúť vedľa kočiša a s druhým ja budem sedieť na zadku.

Stalo sa. Prídeme na stanicu. Doniesli mi kartu na tretiu triedu. Nepáčilo sa mi to.

— Moji páni, na tretej triede sediaci cestujú, dnes som ja neni sedliak, lež pán, kupte mi kartu na druhú triedu.

Rozkazu hneď vyhovel. So stanice sa hneď oznámilo ústrednej písárni liberálnej darobnej strany, že s vlakom prinde číslo 13. To je totižto číslo mojho domu. Tí chumaji ale, ktorí spravovali tú písáreň, domnievali sa, že okrem mňa pride ešte 13 voličov z našej obce. Teda vyslali päť žandárov a šesť riaditeľov tej darobnej strany na stanicu, kde som mal sosadnúť.

Ale hľa, pri najbližšej stanici vidím, že náš pán dekan vstupuje do vagóna. Bál som sa, ako červik som sa svíjal, že vojde do toho vagóna druhej triedy kde som ja. Nestalo sa. Odlahlo mi, ale čo bude v meste?

Nerozmýšľal som dlho, keď sme k mestu dochádzali, nervózne som držal kľúčku dvier. Istý človek sa ma pýtal, čo chcem urobiť.

— A čo vás do toho?

Čo mňa do toho? Ja som váš vartáš, od

tej doby, čo ste tie safoládky jedli, ja zodpovedám za vás.

Sotva to on vypovedal, ja otvorím dvere, vyskočím z vlaku a hajdy na Tovarniky.

Potom som sa dozvedel, čo teraz nasleduje.

Na stanici bolo skutočne päť žandárov a šesť riaditeľov tej darobnej strany. Čakajú tých štrnásť voličov, ale len tuhého protiliberala dekana videli sostúpif z vlaku.

Čo je to? Ten dekan nás zas previedol. Doista sa dozvedel o tých Judášoch, nuž odorral nám ich a sohnal z vlaku.

Naraz ale dostanú zprávu z Tovarnik, že som tam. Ten vartáš sa tiež uspokojil, že ma predsa majú. Až kedysi pozdej porozumeli všetkým veciam a prípadnostiam.

Mne v Tovarnikach veľmi dobre bolo, ani krmnému barónovi. Čo som žiadal, všetko mi dali. Kebych bol citoval k sebe samého baróna, snáď aj ten by bol prišiel.

Už je po volbe. Tých pánov som od tej doby nevidel. Už o mňa nestoja. Cítim príbuzenstvo s Judášom. Žena a deti ma hrešia. Dedina ma obchádza. Až teraz cítim pravdivo, že deň volby je krátky, čas po volbe ale je dlhý.

Jožo.

Do pozornosti roľníkom.

Zkúsení hospodári všeobecne tvrdia, že roľníctvo len tak sa vyplatí, jestli role udržané sú v dostatočnej sile. Sila táto pozostáva z hlbokého orania a z dostatočného hnojiva. To je ale najväčšia chyba, že toho hnojiva ani vo veľkých, ani v malých hospodárstvach nestačí. Hospodárske noviny píšu, že k tomu, aby v hospodárstve bolo dostatočného hnojiva, potrebná je lichva v sodpovednom počte, tak na príklad v hospodárstve, ktoré pozostáva zo 100 jutár zeme, malo by byť 200 kusov rožnej lichvy.

Hospodárska štatistika ale dokazuje, že v uhorskej krajine na 100 jutár len 47 kusov rožnej lichvy padá. Chybujúce hnojivo teda treba spôsobom umelým, alebo jako sa hovorí: kunštovným hnojom nahradiť. A v skutku, v najnovšom čase už aj menší hospodári viac a viac upotrebujú umelý hnoj, najmä tam, kde je zem glikovita.

Hospodárske noviny pod menom «*Mütrágyázási közlemények*» známé, v čísle z 25. júna píšu nasledujúce: «Je sice pravda, že maštalný hnoj do každej zeme je nevyhnutedeľne potrebný, lebo zem činí kyprou, ale aj to je zkušsená vec, že kto maštalný hnoj nemá, ten aj s kunštovným hnojom si môže zveladiť úrodu svoju.» Všeobecne prijatá je aj tá mienka, že kto role svoje výlučne so superfosfátom hnojí, že superfosfát v zemi len dotiaľ účinkuje, dokiaľ v nej aj čiastky dusíka, t. j. čiastky maštalového hnoja sa nachádzajú.

Poľahke tohoto Ján Szücs v gazdovských novinách nasledovne píše: «Aj ja som si vzal pred seba, že tú roľu, ktorú jedine len so superfosfátom cez 9 rokov som hnožil, už so superfosfátom viac hnojiť nebudem, zakiaľ ju maštalným hnojom nepohnojím a predsa ročite na tej istej zemi na jednom jutre urodilo sa mi 10—12 metrických centov žita alebo ovsu. Moje hospodárske okolnosti ale k tomu ma prinutily, že moju zem musel som jedine len superfosfátom hnojiť, bo som nemal maštalného hnoja. A mojím očiam nechcel som veriť, keď som videl, že v tej istej zemi zasek jedine len superfosfátom hnojenej mal som 9—10 metrických centov žita. A v tejto skúsenosti neni som osamotený, bo v novinách «*Köztelek*» istý hospodár píše, že aj on za úplných 10 rokov role svoje jedine len so superfosfátom hnožil a predsa ročite jedno s druhým mal úrody 9—10 metr. centov zbožia.

So superfosfátom teda v nedostatku maštalného hnojiva úrodu si istotne zveladiť môžeme a kde superfosfát neúčinkoval, príčinou toho neni supefosfát, lež zlé obrábanie rôľ. Kto ku príkladu superfosfát hlboko zaore, nuž pravda, že mu ten nič neúčinkuje. Aby ale superfosfát účinkoval, potrebné je, aby pod jasenné siatie roľu čím hlbšie zaoral. Keď je roľa zaoraná, nech na jutro 1200 □ siah, porozsypá 150—200 kilov 16 procentového superfosfátu; potom roľu zabráni a až potom nech zaseje zrno. Kto role svoje so superfosfátom takto bude hnojiť, ten aj v nedostatku maštalného hnoja zabezpečí si môže stále dobrú úrodu. Chráňme sa ale superfosfát kupovať od židov, lebo títo mnohorozy predávajú *falošný superfosfát*.

Roľník.

Popis ľudu.

Minister obchodu Karol Hieronymi minulý týždeň predostrel snemu zákonný návrh o nariadenie všeobecného popisu ľudu na rok 1910. Návrh tento v krajinskom sneme pravda ešte nepojednávajú a poteče zaiste dosť vody dolu Dunajom, kým ho budú pojednávať. Keď ho ale snem prijme a stane sa zákonom, porobia obširné a veľké prípravy, aby všeobecný popis do 31. decembra 1910. bol zakončený a výsledok jeho od 1—10. januára 1911. hlavnému statistickému úradu mohol byť odoslaný.

Všeobecný popis tento je piaty, ktorý v ústavných formách u nás prevádzajú. Boly síce popisy už aj predtým, lež popisy r. 1715, 1720. a 1805. prevedené nevzťahovali sa na triedu zemanstva Popisy zas z rokov 1785., 1850. a 1857. neboly prevedené zákonným nariadením preto aj nedosiahly očakávaného úplného výsledku. Ako prvý všeobecný popis platí teda len ten, ktorý bol roku 1869. prevedený a za ktorým nasledovali popisy v rokoch 1886., 1890. a 1900.

Popis ľudu prevádza sa pod dozorstvom prvého úradníka právomocnosti, pri spoluúčinkovaní predstvenstva obci a popisujúcich komisárov. K popisu potrebuje sa tlačivo, ktoré zdarma dáva štát, popisujúcich komisárov platí a iné vznikajúce výdavky zaokrývať musia obce. Na prácu popis prevádzajúcich úradníkov dozoruje prvý úradník právomocnosti. Uh. kr. stredný úrad statistický rozličné k popisu potrebné hárky, počtom asi 25 miliónov už vyhotovil a aknáhle návrh o popise stane sa zákonom, odošle ich ministerstvu obchodu, ktoré ich i s poťažným nariadením bezodkladne upraviť má na jednotlivé právomocnosti a obce. Úradníci krajinského statistického strediska v jasení navštívia jednotlivé právomocnosti a sdelia do podrobna úpravy, ktoré potrebné sú k prevedeniu popisu.

S popisom poverení komisári vo sverenom im kruhu do 10. januára popisovať musia všetkých obyvateľov, jejich prácu revidujú notári a do 31. januára odošlú ju hlavnému slúžnemu, ktorý vypracovanú hmotu povinný je bezodkladne upraviť na stredisko uh. kráľ. statistického úradu. Statistický úrad prepracuje popis z celej krajiny

a potrvá aj poldruha roka, kým je v stave uverejníť úradný výkaz o pohybe krajinského obyvateľstva.

Dľa zák. čl. XXXV. 1897. povinný je každý len skutočne, pravde sodpovedné dáta vpísať alebo udať do kariet popisu, z druhej strany zas prísne pokuty ustálené sú na úradníkov, ktorí dáta popisov potrebovali by ku privátnym cieľom. Dáta popisu neslobodno upotrebiť ani pri odanení občanov.

Budeme teda mať popis ľudu. Popisy tieto prevádzajú sa vo všetkých vzdelených štátoch. Proti tomuto popisu nemali by sme žiadnej námietky, keby pri tom nové farchy neboly uvalené na plecía itak hrozne odaného ľudu. Dľa zákonného návrhu ale útraty pri prevedení popisu znášať majú obce. Liberáli povedia na to, že je to maličkosť. Nuž presvedčme sa o tom, ako vyzerá tá maličkosť.

Georg *Szmrecsányi* vyslanec kresťanskej ľudovej strany na otázku vzal ministra obchodu Hieronymiho a povedal mu, prečo útraty popisu neznáša štát a prečo ich uvalujú na obce. Minister na to povedal, že by to štát mnoho koštovalo, čo ale obce musia platiť, neni vraj tak mnoho, bo to činí len maličkosť: 1,500.000. U liberálov je to maličkosť! Čo ste na liberálov hlasovali, poďakujte sa liberálovi, keď sa vám ešte viac takých maličkosťí ujde.

POLITICKÉ CHYRY.

Porada kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Vo štvrtok 7. júla o 7. hodine večer kresťanská ľudová strana snemová vydržovala poradu vo vlastnom kruhu. Porade predsedal pápežský praelát Ján *Molnár* a prítomní boli: skutočný vnútorný tajný radca Štefan *Rakovszky*, Mikuláš *Zboray*, Béla *Rakovszky*, gróf Béla *Seher-Thoss*, Georg *Szmrecsányi*, Anton *Beszkid*, Štefan *Haller*, Ján *Zelenyák*, Karol *Huszár*.

Po prečítaní zápisnice predošlej porady,

Štefan Haller predostrel osnovu prípisu na jeho veličenstvo kráľa, ktorú vypracoval z poverenia strany. Ku predloženej osnove prehovorili via cerí z prítomných krajinských vyslancov a porada prijala ju s nepaternými premenami. Prípis kresťanskej ľudovej strany na jeho veličenstvo kráľa v snemovni predniesol krajinský vyslanec Béla *Rakovszky*.

X. Katolícke valné shromaždenie a autonómia Katolíkov Uhorska.

Spravujúca rada Kresťanského Družstva Katolíckych Spolkov v riadnom zasadnutí 7. júla vydržiavanom zaoberala sa s otázkami X. valného shromaždenia katolíkov Uhorska a autonómie katolíkov.

Poťažne X. valného shromaždenia katolíkov Uhorska spravujúca rada uzavrela, že toto shromaždenie vydržiavané bude v jaseňi v Budapešti. Ku prevedeniu potrebných priprav cieľom sriadenia shromaždenia zostavený je osobitný výbor a do tohoto vyvolení sú: dr. Alexander *Ernszt*, dr. Alexander *Giesswein*, dr. Zoltán *Hindy*, dr. Ákos *Mihályfi*, dr. Emil *Nagy*, titulárny biskup dr. L. Arpád *Várady*, dr. Ján *Zlinszky* a dr. Štefan *Zsembery*.

Spravujúca rada Krajinského Družstva Katolíckych Spolkov poťažne autonómie katolíkov s uspokojením vzala v známosť, že dľa poistenia pri zahájení krajinského snemu v trónnej reči vysloveného, autonómia katolíkov Uhorska po mnohých sľuboch konečne už raz do života uvedená bude.

Duplované mandáty.

Viacerých ministrov a štátnych sekretárov vyvolili aj na dvoch miestach za krajinských vyslancov. Ba štátny sekretár Gustáv Kálmán vyvolený bol až na troch miestach. To zaiste neznamená tolko, že voličia do týchto pánov natoľko boli zalúbení, alebo že sú to takí obroyskí politikovia, že pri pohľade na nich, voličia si ich hneď vyvolili. Nuž dostali duplované mandáty, bo rozhadzovali peniaze a dali najviacej zrať a siopať. Dľa statútov snemovne ale vyslanec, ktorý bol na viac miestach zvolený po verifikácii mandátov behom osem dní má sa osvedčiť, ktorý mandát si chce podržať. Vo viacerých okresoch, kde týmto spôsobom uprazdnia sa mandáty, budú teda zas hody.

Zo snemovne.

Snemovňa krajinských vyslancov od 7. júla vydržiavala riadne zasadnutia, v ktorých jednotlivé poli-

tické stránky predostrely prípisy na jeho veličenstvo kráľa ako odpoveď na trónnu reč. Medzi politickými stránkami ako väčšina predostrela svoj prípis najsamprv liberálna strana národnej práce. Za tým nasledovaly opozicionálne stránky a medzi týmito v mene kresťanskej ľudovej strany v sobotu 9. júla predostrel snemu osnovu prípisu na jeho veličenstvo kráľa krajinský vyslanec Béla *Rakovszky* v sprievode reči, ktorú prítomne len v krátkom výťahu, najbližšie ale v celom obsahu uverejníme. Pri predostrení prípisu kresťanskej ľudovej strany v krajinskom sneme povedal:

Béla *Rakovszky*: Domnievam sa, že každý bude so mnou súhlasíť, keď tvrdím, že meritko kultúry a politickej zralosti každého národa je istá mravná výška, ktorú behom časov dosiahne a na ktorej vie sa udržať a ďalej ju vyvíňovať. (Tak je! Z ľavej strany.) Domnievam sa, že ctená snemovňa aj v tom súhlasí so mnou, keď povedám, že každá opravde vlastenecká vláda, pestovanie a vývin mravnosti národa považovať má za najšľachetnejšiu povinnosť svoju.

Vláda túto povinnosť svoju tým ľahšie môže vyplniť, bo má v rukách k tomu potrebnú moc.

Túto moc vláda nesmie zneužívať. Či ale ako parlamentárny a na vysokom stupni kultúry stojáci považovať možno taký štát, jehožto ministerpredseda pred voľbami zavolať k sebe všetkých eksponentov verejnej správy a pohrozil sa im, že každého prepustí zo služby keď mu v obore jeho úradu nedá vyvolíť tolko a tolko vyslancov vládnej strany? Tí páni pravda na to slávnostne prisľúbili, že ten protizákonný rozkaz ochotne vyplnia, keď dostanú úplne slobodnú ruku a k podplateniu voličov potrebné stotisíce. (Výkriky z ľava: Milióny!)

Alebo čo si musí myslieť vzdelaný svet o takej krajine, v ktorej pod voľbami všetky zákony pozbavené sú platnosti a v ktorej voličov opozície vrchnosti, žandári a vojsko prenasledovať a trýzniť môžu dľa ľubovôle?

A sám pán ministerpredseda akú mienku musí mať o takej krajine — nehovorím ktorá je to — ktorej vláda miesto toho, čo by podporovala a vyvíňovala mravnosť, všetko možné vynakladá na to, aby zhubila mravy ľudu a k tomu upotrebí vrchnosti verejnej správy? Čo môže očakávať krajina od takeého zákonodárstva, jehož väčšina sohnatá je podplácaním, žranicou, pijatíkou, s pomocou násilia žandárskych bodákov, výstupkami proti zákonom a krajinskej ústave? Čo môže krajina očakávať od takej vlády, ktorá nezastupuje silu lež slabosť ľudu, moc svoju zneužíva a potrebuje ju k mravnej záhube obyvateľstva?

Tento stav nemožno ďalej znášať, tieto nepravosti musia zaniknúť, to vyžaduje vážnosť uhorskej krajiny.

Rečník predostrel potom krajinskému snemu prípis kresťanskej ľudovej strany, ktorý uverejňujeme na prvom mieste.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Z CUDZOZEMSKA.

Kultúrny boj v Španielsku. Slobodní murári v Taliansku, vo Francúzsku, v Brazílii, v Rakúsku, u nás v Uhorsku a najnovšie vo Španielsku silou-mocou

sledkom čoho chýrnu ríšsku radu znovu rozpustili. V Uhorsku schnali si v parlamente prevážnu liberálnu väčšinu a v Španielsku stroja sa olúpiť katolícku cirkev o jej majetky. V tomto pomáha slobodným murárom hlavný minister a zafatý slobodný murár menom

Do srdca streleny zástavník.

vykoreniť chcú katolícku cirkev. V Taliansku dostali už ľudové školy do svojej moci a vyučovanie náboženstva zakázané je v školách. Vo Francúzsku vyhnali mníchov a kostoly predávajú na licitáciach. V Brazílii deti ku krstu už ani nedajú. V Rakúsku robia nepokoje, ná-

Kanajevas. Tento proti právam cirkevným a krajinským Španielska neustále vydáva dekrety k utlačeniu kongregácii a silou-mocou vyvolať chce kultúrny boj v Španielsku, jehožto cieľom je orabovanie cirkvi ako vo Francúzsku.

57. Valné shromaždenie katolíkov Nemecka tohoto roku vydržiavajú od 21—25. augustá v Augsburgu. Tieto shromaždenia veľkú významnosť majú pre nemeckých katolíkov, lež každoročne súčasťou sa na nich aj mnohí z Uhorska. V záujme týchto sdelujeme, že členovská karta, ktorá oprávňuje na tlačnú ilustrovanú zápisnicu shromaždenia stojí 750 m. Za sedisko číslom opatrené osobitne platí treba 4 m.

BESEDNICA.

Martin o drevenej nohe.

Ináč ho ani nevolali, v obci takmer ani nikto nevedel, či má aj druhé meno. Volali ho len Martinom o drevenej nohe.

Keď ktorýsi rok minister orby vydal nariadenie o kynození chrústov, vtedy náš Martin mal už hotový plán o kynození chrústov. Ešte v jaseňi sa zaviezol do Skalnitého ku svojmu švagrovi Tomášovi. Málo mal peňazí ku veľkému podniku, nuž išiel k nemu o pomoc. Ale ho tam akosi ťažko vedeli porozumeť.

— Čo vy hovoríte, švagre, že by chrústy?

— Všetko je pravda, čo hovorím.

— Že by chrústy boli drahšie od pšenice?

— Sušené, dobre konservované.

— Ako že vám to mám povedať... Nuž tak ich treba udržať, aby nesplesnely, aby stály na suchom. Veď ani obilie není dobré, keď je potuchnuté!

— Viete čo, švagre, ja viem, že ste vy už mnoho všeličo dobrého previedol. Aj si etím váš rozum, lež ja toto nerozumiem. Ale všetkojedno. Dôverujem vám.

— Ďakujem vám, švagre. Z mojich chrústov budeme mať ošoh. Dvojaký ošoh.

— Nuž, to ja veru už nemôžem vedieť, lebo ako vám hovorím, celú vec nerozumiem, ale preto sa nehnevajte, švagre, lebo vám to naozaj hovorím.

— A veru by som ja radšej bol, keby ste to aj vy rozumeli, švagre.

— Veď vám to všetko jedno, švagre môj. Peniaze vyzdvihneme z Pomocnice spolu Povieme že kupujem voly, že na to potrebujeme peniaze, lebo by nám tisíc korún na chrústov ani tam nechceli dať. Ja verím vašim rečiam a preto vám vďačne chcem byť na pomoci.

Martina o drevenej nohe to veľmi bantovalo, že švagor Tomáš len jemu verí, ale že o zpeňazení chrústov není presvedčený. Vyňal teda z vnútorného vaku kabáta pismo. Tam bol list fabriky na umelé krmivo. V liste stálo, že za každý riadne usušený metrický cent chrústov fabrika vyplatí osemadväť korún.

Švagor Matej aj dvaráz prešlabikoval pekné čisté pismo, ale ani tomu ešte nechcel veriť.

— Ne nadarmo vás volajú Tomášom, švagre. Vy ste veru opravdovým neveriacim Tomášom.

— A není vám to dost, švagre môj, keď verím vo vašu statočnosť a keď vám pomôžem zaopatriť tých tisíc korún?

Tisíc korún teda vyzdvihli. V Pomocnici Tomáš povedal, že mu treba na voly, lebo sa v pomocnici obyčajne spýtajú, že na čo požičiava patričný peniaze? Tomášovi sa len to páčilo, že ako by sa v Pomocnici boli chutne zasmiali, keby bol povedal, že toľké peniaze potrebuje na chrústov. Tisíc korún na chrústov!

Martin o drevenej nohe sa toho dňa pribral do práce. Dedinský kováč za celý týždeň robil, kým spravil jeden veľký kotál na parenie chrústov. Veru ten mal podivnú formu. Také volačo dedinský kováč ešte nikdy nevidel. Martin mu hovoril o kotle na parenie, vysvetľoval mu, ako to on z knihy čítal, ale kováč len nedajbože rozumel. Veď posiaľ kotlíky potrebovali len na pranie slivak, z ktorých pálili slivovicu a ani to nestálo toľko peňazí, lebo bol potrebný len jeden kotál a nie šesť, ako to Martin hovorí.

Začiatkom jary v zahrade Martina vykopali šesť jám a kotly vložili do nich. Pod každým kotlom bolo ohnisko. Kotly vyprobovali. Martin o drevenej nohe vyárendoval dve suché sypárne, veď takto na jar byly itak prázdne. Vyárendoval aj povaly susedov, alebo mu ich prepustili len tak z vďačnosti.

Keď so všetkým týmto bol už hotový, nuž — Bože odpusť — ešte len aj rychtár dal vybubnovať, že tento rok, ktorý so štyrmi bez zvyšku možno podeliť, na chrústov bude veľmi bohatý a že ich treba kynozíť. Martin o drevenej nohe že sa na to podujal a že ku tomu už všetko má pripravené. Za jeden kilogramm chrústov dá dva haliere a za jeden metrický cent dve koruny. Kto chce, tomu už aj teraz dá závdavok na chrústov.

Notár potom vysvetlil ľudu, že ako to ľahko ide. Zavčas rána, keď je ešte chladno, treba ich striasť zo stromov a posbierať do vriec.

Ľudia si mysleli a povrávali si, že Martin o drevenej nohe potratil rozum! A veru on bol mudrcom dediny.

Prišli teda k nemu pre závdavok a on vďačne dal päť-šesť korún preddavku. Ale ho aj ľutovali, keď si pomysleli na to, že ak mu naozaj vypadlo z hlavy jedno koliesko. Nikomu by nebolo prišlo do rozumu oklamať toho statočného človeka. Keď teda potrebuje chrústov, nuž mu ich oni nanosia. ak budú.

Chrústy sa zjavily, Martin o drevenej nohe dal zas vybubnovať v dedine, že ľudia už môžu začať sbieranie chrústov. Už mu na druhý deň nasnášali celú hrbu vriec plných chrústami.

Martin nikomu nestiahol závdavok. Veď sa ešte len dnes začalo. Potrvá to za dva týždne, nuž bude mať dosť času na stiahnutie závdavku. Ľudia sa tak rado-

vali peniazom, ku ktorým tak ľahko prišli, ako cigáň slepému koňovi.

No, ale či to počuli ľudia voľakedy? Za chrústov toľketo peniaze!

Martin o drevenej nohe všetkých kúpených chrústov zapísal si do jednej knihy a aj peniaze, ktoré vydal za ne.

Jožko Sova so svojimi bratmi už na tretí deň vyfundovali, že veď oni prevedú Martina o drevenej nohe. Oni nielen v záhrade posbierajú chrústov, ale na úsvite pojdu do hory a odtiaľ ich trebárs aj na voze dovezú. Dvadsať korún zarobili v ten deň. O svojom figli pravda nikomu neriekli, ale ho ešte opakovali.

Keď už bol koniec rojeniu sa chrústov, Martin o drevenej nohe šesťtisíc korún mal uložené v svojom obchode. Teraz nasledovalo parenie chrústov, ktoré potom sušili na vetristých povalách a sypárne tiež už boly plné.

Dielňa na umelé krmivo sa veľmi tešila listu, že Martin nasbieral toľkú zásobu. Jeden vyslaný človek prišiel do dediny a Martinovi na chrústov dal zvdavok jednu tisícku.

Keď dedinčania tisícku videli, len vtedy začali oči otvárať od divu. Martin o drevenej nohe tisícku zaraz zanesol do vzájomnej pomocnice a tam povedal, že mu nie na voľy, lež na chrústov boly potrebné peniaze. A že ich potreboval ešte šesťstaz tolko.

Dobří dedinčania teraz už len na konečný výsledok boli zvedaví. Že koľko ztratí Martin na tých chrústoch!

Aj konečný výsledok zvedeli. Odrátajúc všetky trovy a výdavky, osemtisíc korún zostalo čistého osohu, za ktoré Martin o drevenej nohe dal obci postaviť novú školu.

Chýr o tomto sa po okolí skoro rozniesol. V každej obci sa teraz tuho chytali ku tomu, že keď sa aj u nich zjavia chrústky vo veľkom počte, aj oni tak postaví školu svojim dieťkam, ako Martin o drevenej nohe.

CHYRNIK.

Kardinál knieža primas Klaudius Vaszary katolíckemu kruhu trnavskému. Osvietený pán biskup dr. Medard Kohl nedávno udeľoval sviatosť birmovania v Trnave a okolí i z tej príležitosti v mene jeho eminencie kardinála knieža primasa a arcibiskupa ostrihomského katolíckemu kruhu trnavskému odovzdal 500 kor.

Chýry z biskupstva nitrianskeho. Osvietený pán biskup nitriansky gróf Vilhelm Batthyány na novú rím-

kat. školu v H. Breznici (Felsőnyárasd, stol. trenčianska) 1000 korún darovať, za čo najvzrejšie poďakovanie i touto cestou vyjavuje rím.-kat. školská stolica hornobreznická.

Chýry zo Spiša. Dňa 21. júna v noci bol u nás veľký mráz, ktorý veľmi oparil zemiaky; na Vysokých Tatrách sneh padol. — Vo veľkofrankovskom lese dňa 10 júna zhorelo 1200 smrkov. Škoda obnáša 5000 korún. Oheň povstal z nepozornosti, — V Matašovciach (Magura) v deň sv. Petra a Pavla bol veľmi pekný odpust, k sv. Sviatosfam pristúpilo asi 300 ľudí; v ten deň slávil 25-ročné knažské jubileum tunajší veľzaslúžený farár Michal Majercsák, ktorý ako verný ľudák pri ostatnej ľubovenskej voľbe bol našim smelým a obratným dôverníkom. Daj mu Bože milosti aby v stáлом zdraví sláviť mohol i svoju zlotú omšu.

Kapitáň. Zábavný výjav odohral sa nedávno v Brussele. Keď kráľ Albert prišiel na výstavu, obzrel si pochod 4000 baníkov a ako kráčal medzi ich radmi, odrazu jeden obrovský liegeský baník, ktorý kedysi ako granátnik slúžil v stotine kapitána kniežata Alberta, vidiac svojho dobrosrdečného bývalého kapitána, s radosťou vystrel oproti kráľovi svoje ruky.

— Tisíc striel, pán kapitáň — zvolal uradostený — toto je už radosť, takto sa vidieť znova!

Kráľ ani času nedoprajúc svojmu sprievodu ku zakročeniu, priateľsky stiskol ruku svojmu bývalému vojakovi a s úsmevom si vzdychol:

— Veru, synku, boly to blažené časy!

Vynálezca ševky zomrel. V Hobokene pri New-Yorku po tieto dni zomrel vynálezca prvého upotrebitelného stroja na šitie Jozef Thomas. Thomas mal 83 rokov a bol bratom z prusko-francúzskej vojny (1870) známeho generála Thomasa. Skutočným vynálezcom dnešnej ševky bol síce Madersperger, ale jeho vynález Thomas zdokonálil a on ho urobil všeobecne upotrebitelným.

Obete ohňostroja. V New-Yorku minulý týždeň bola slávnosť slobody, pri ktorej príležitosti bol zariadený ohňostroj, pri čom 28 ľudí prišlo o život a 1758 osôb bolo ranené. Tieto nešťastia staly sa tak, že v Amerike panuje ten zlozvyk, že vo sviatok odtrhnutia sa amerických štátov od Anglicka zvykli strieľať z revolverov a robiť ohňostroje, pri čom panuje veľká roztopašnosť.

Preložené jarmoky. Minister obchoau dovoli aby v Trenčine jarmok na lichvu namiesto 17. októbra bol vydržiavaný dňa 11. októbra a výkladný jarmok namiesto 18. októbra aby bol vydržiavaný dňa 12. októbra.

Americký pravotár — defraudant. Pravotár rakúsko-uhorského konsulátu v Scrantone dr. Móric Moskovitz, ako z New-Yorku sdeľujú, potrovil peniaze, ktoré mu jeho klienti, medzi nimi aj viacerí naši vyšahovalci, sverili a potom bez stopy zmizol. Tamojšia vrchnosť považuje za pravdepodobné, že defraudant prešiel do Európy. Dr. Moskovitz, ktorý je rodom zo

stožice zemplínskej, ako posiaľ ustáli, defraudoval asi 200.000 dollárov.

Preklal svoju ženu. Majiteľ pracovne v Leviciach Ondrej Maczian pre svoje opilstvo celé peklo mal v svojej rodine, ktorú nevedel udržiavať. Jeho manželka dve svoje dievky zaviedla do tamojšieho sirotinca aby ich pre veľkú biedu tam umiestnila. Keď sa o tom muž dozvedel, išiel do sirotinca za svojou ženou, ktorú tam preklal jedným veľkým nožom. Žena sotva zostane pri živote. Vraha zatkli.

Stodvaročný samovrah. Z Dobsíny (stoi. gemerská) píšú, že stranský gazda Jozef Rešovský, ktorý mal 102 rokov, zunoval už taký dlhý život a obesil sa.

Vyznačená robotníčka. Jeho veličensvo kráľ, ako úradný časopis sdeľuje, pensionovanú robotníčku dohánovej fabriky Mariu Joancic za uznanie jej veľaročnej vernej a horlivej služby vyznačil striebornýa záslužným krížom.

Smrteľné kúpanie. Z Veľkých Topolčian píšú že sa 6-ročný chlapček fabrického robotníka Halinu vo Veľkých Šuranoch pri kúpaní utopil vo vode. Mrtvolu chlapčeka našli len neskoro večer.

Peškujú za štvrt miliona. Poslucháči kráľovskej vedeckej akademie v Lissabone: Albert Carvalho, Ignac Santos a Ludvik Fernandez, ako z Fiume oznamujú, minule ta prišli. Študenti 27. decembra pešo sa pohli z Lissabonu asíce tým cieľom, že za 3 roky pešo pochodia celú Europu a tým vyhrajú štvrt millionovú odmenu portugalskej geografickej spoločnosti. Študenti na svojej ceste živia sa z toho, čo utržia za odpredané dopisnice. Koncom júla prídu do Budapešti.

Nový liek proti rakovine. Z Rímu sdeľujú, že mladý professor Sichera vynašiel nový liek proti rakovine. Professor Sichera svoj liek najprv na zveroch, potom na ľuďoch vyproboval s podivuhodným výsledkom.

Zabil ho hrom. Z Tisovca (stol gemerská) píšú, že tamojšieho 26-ročného fabrického robotníka Jána Liptáka minulý týždeň rano na ceste do Hačavy zastihla veľká búrka Lipták sa utiahol pod jednu lipu, do ktorej udrhel hrom, ktorý nešťastného človeka usmrtil.

Oznam.

«Nábožné vzdychy ku sv. Jozefovi» ešte vždy dostať v Nitrapereszlény u dra Jozefa Janda.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

HOSPODÁRSTVO.

Nepriatelja včiel.

Včely majú rozličných nepriateľov. Najväčším ich nepriateľom je často ich vlastný gazda, keď totižto nevie s nimi primerane zachádzať.

Včely aj medzi vtákmi majú nepriateľov. Nepriateľmi ich sú jašterice, žaby myši; z hmyzu sú im nepriateľmi pavúky, niektoré motýle, sršne a mole. Hľadme teda svoje včely od týchto ich nepriateľov chrániť, myši, mole a sršne ale zrovna kynozme.

Mole sa zdržujú v pláštoch a v omrvinách vosku a celú stavbu včelnej rodiny sú v stave znivočiť. Jestli spodok úlov od jary do pozdnej jasene usilovne nečistíme a jestli zásobné plášte každý týždeň aspon raz živým ohňom poriadne neokadíme.

Sršen je preto škodný včelám, lebo chytá a žerie z paše navracujúce sa včely, čo sa zvlášte od prostriedku júla do konca septembra stáva. Proti sršňom sa tak môžeme brániť, že do fliaš na zaváranie (so širokým otvorom) asi do poly, alebo aj vššie nalejeme cukrom osladenú vodu, otvor fliaš zastreme papierom, na ktorom prstom prebodneme diery. Viac takéto fliaš porozkladáme po včelíne. Keď cukrová voda vo fliaši začne kysnúť, sršne sa nanosia na ňu, hromadne vlezú do fliaše, z ktorej ale von nebudú vedieť vyjsť, a takto ich môžeme vychytať. Lenže na toto medovú vodu upotrebiť nesmieme.

Sršne zvlášte tie včely zvykly kaziť, ktoré za prajného počasaia, tak cez poludnie vyletia z úľa a pred včelínom sa pohrávajú. Toto sú zväčša mladé včielky, ktoré ešte neidú do poľa na pašu, aby sa z jednej čiastky prevetrili a z druhej čiastky, aby sa oboznámily s okolím včelína, zahrady, aby potom, keď aj ony budú ietať za mädom, iste potrafilý domov.

Abý sme včely nepobúrili, máme s nimi vždy veľmi ticho zachádzať. Keď sme vypotení, keď sme pili liehový nápoj, vtedy nikdy nechodme medzi včely. Jestli chceme včelný úl otvoriť, radno je najprv zafúknuť doňo niečo dymu z ľajky, aby sa trochu utiahol od otvora.

da daždivého počasia a neskoro popoludní včely dle možnosti nikdy nebúrme a vôbec vždy čo najjemnejšie zachádzajme s nimi a radšej my potrpme od

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšs
migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 škatulkách
sasielka franko..

nich kedy-vtedy uštipnutie, lebo veď to vôbec neni nebezpečné a včelár na to pomaly navykne. Kto je ale proti úštipnutiu veľmi citlivý ten radšej nech upotrebuje sitko na hlave. Keď volakoho včela uštipne, žihadlo naskutku treba vytiahnuť z tela, potom si treba položiť chladnú šatku na uštipnuté miesto, aby sme zapuchnutiu predišli.

O spolkoch.

Túto prednášku držal Julius Mezey pri otvorení gazdovského kruhu 26. júna vo Veľkých Béličách.

S úprimnou radosťou soznávam, že na vyzvanie veľkobélickeho gazdovského kruhu milerád som sem prišiel, aby som nový dom gazdovského kruhu, ktorý vystavený je z podpory ministerstva orby a z milodarov tunajšieho obecnstva, dnešný deň odovzdal jeho povolaniu.

Prv než bych to urobil. láskave pozdravujem obecnstvo veľkobélické, za zveladenie hospodárskeho blahobytu oduševnené a penevác dľa ustáleného programu ja pozdvihujem slovo prvý, jakožto predseda nitrianskeho gazdovského spolku a aj jako čestný domáci pán tohoto gazdovského kruhu, srdečne vítam všetkých tu shromaždených hosťov a údov, ktorí dnešnú slávnosť potili svojou prítomnosťou. Modzi tymito na prvom mieste vítam osvieteného pána fõispána a všetkých pánov stolice, ktorí ho sem odprevadif ráčili. Jejich prítomnosť je dôkazom toho, že s ochotnosťou snažia sa podporovať tie ústavy, ktoré na základoch ľudomilských, ústavne cielia zabezpečiť hospodársky dobrobyt ľudu a jeho sociálnu pokojnú blaženosť.

Dnešná slávnosť, ctené obecnstvo, je slávnosťou spolupracujúcej spolkovkej myšlienky. Ani by nebolo slušné inú myšlienku oslavovať vtedy, keď tieto rozsiahle miestnosti odovzdávame tomu cieľu, aby ony slúžily za príbytok spolupracujúcich spolkov a blaho ľudu podporujúcich ústavov. Áno, tieto miestnosti nech sú stredišťom, z ktorého spolková myšlienka ďalej nelen sa vyvinuje, ale nech aj ostatné kraje tohoto okolia a tejto nitrianskej stolice tej myšlienke podmaní, kým všetky čiastky a vidieky drahej vlasti našej uhorskej spolkovými ústavami zaopatrené budú, aby takto ducha vzájomnej pomoci a podpory rozširovať mohli, aby sa takto staly prameňami hospodárskeho života a ohníšťom sociálneho pokoja. Ja som teda tej myšlienky, že dnešnej pozdvihujúcej slávnosti len vtedy úplne sôdpoviem,

keď prednesem niečo o veľkej významnosti spolkovkej myšlienky. Jestli ale podstata spojenia neni nič iného, jako slozenie malých sil, aby byly väčšie a aby v hospodárskom a spoločenskom živote svoje vyvinutie a uplňenie obsiahly, prirodzená vec je, že vo všeliakých okolnosťach života upotrebenie najst môžu preto aj nech nikto odomňa nečaká, aby som ja tento predmet dnes celkom vyčerpál. Z tej príčiny tak ja, ako aj ctené obecnstvo musíme sa s tým uspokojiť, keď významnosť spojenia sa a všetku dôležitosť spoločnej práce dľa možnosti srozumiteľne len v krátkosti vysvetlím.

(Pokračovanie nasleduje.)

DOPISY.

Čajkovice (Nitr. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie týchto riadkov v našom »Kresťane«.

Naša malá dedinka sa poriadne zadržala pri poslednej voľbe. Pán dekan Janda nám dal znamenité sošity čítať, pán Steltenpohl miestny majiteľ rôľ nás zas k statočnosti kresťanskej vzbudzoval a tak sa stalo, že — čo ešte nikdy nebolo — vyše polovice nás hlasovalo na poriadneho ľudáka. Rychtár zas len s liberálmi držal; tento Nemec má poriadnych ľudákov dvoch bratov v Rypňanoch a Lukáčoviciach; len nechce do seba vstúpiť a kresťanským ľudákom byť.

Konik.

* * *

Hrušovany. (Nitr. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom »Kresťane«.

Prišiel dvoma dňami pred voľbou ku mne istý krivonufák a ponúkal mi 30 korún, pojdem-li hlasovať na liberála. Ja som chytil krivonosieho za ruku, zaviedol som ho do maštale a povedal som mu, aby si vybral kravu, ktorá sa mu ľubi, ale musí na nášho

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provozovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postatára sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkám zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodnovnenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

Iudáka hlasovať. A hľa, ten krivonosý ušiak mi odpovedal:

— Tho neurobím, žid si nepredá svoje pholitické presvedčenie, taká phodlosť len z kresťanov vystane; žida nekúpiš na ľudovú stranu ani za pol chotára; kresťan nejeden ale o veľa je lacnejší, nežli bol Judáš!

Priatelia kresťania, vstúpte už raz do seba, buďte verní svojmu svedomiu a presvedčeniu; keď pri volbe zradujete svoju vieru, pre celé kresťanstvo je to haňa. S Bohom.

Šiška.

***

Komjatice (Nitr. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kresťane».

My sme podľahli pri volbe náramnej presile liberálov. Znamenitý Iudák Kováč prepadol, liberál Teleky zvíťazil. U nás nejeden aj zaplakal, keď počul o porážke.

Nadovšetko pánu kaplánovi sme veľmi povďační, že nás obznámil s utešenou modliacou knižkou «Nábožné Vzdychy ku sv. Jozefovi», ktorú dostať v Nyitra-pereszlény u pána dra Janda. Nadovšetko u nás má sv. Jozef veľa úprimných čitateľov a tak ako hladný, kus chleba, tak sme vítali toto utešené dielo, ktoré v peknej vazbe len 2 koruny stojí. Žiaden priateľ a čiteľ sv. Jozefa by nemohol byť bez tejto knižky.

Ináče obec naša leží medzi Nitrou a Novými Zámkami. Chotár je tu výborný. Ľud je u nás mravný a usilovný.

S Bohom

Marek.

***

Streda (Nitr. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otený Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráčte uverejniť týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťan»-e.

Znal som jedného krvožiznivého capa, ktorý keď sa stretol s druhým capom alebo baranom, tak dlho bodal mu do čela, zakiaľ krv nevidel.

Toto mi napadlo, keď som počul, že luteránsky tatík stredanský Bogyay v hostinci «Korona» rečenom vo Veľkých Topolčanoch v prítomnosti komisára Toscano, hlavného slúžneho Alojza Markovič a poriadneho Iudáka Adalberta Szerdahelyiho vyslovil sa, že by on bol v stave do krve nechať biť pána Fiebiga, keby on v jeho dedine kortešoval a rečnil.

Smutná to vec, keď duchovná osoba tak do sveta tára. Pre pána Fiebiga je to len česť, že ho luteránsky

tatik tak napáda. On si z toho veľa nerobí, lebo dobre vie, že reči sa hovoria a chlieb sa jie a že jaký človek taká reč — od luterána katolíka uteč.

Statkár.

Vyzvanie k predplateniu.

Všetkých horlivých podporovateľov katolíckych pohybov uctive prosíme s prítomným aby «Kresťana» v kruhoch svojich známych rozširovať si nezťažovali. Odberateľov «Kresťana» ale, ktorí nám predplatné od dlhšieho alebo kratšieho času dlhujú, napomíname, aby nám podlžnosť svoju bez meškania zaplatili.

Predplatná cena:

na celý rok ... .. 4 koruny,
na pol roka ... .. 2 koruny,
na štvrt roka ... .. 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún.

Do Pruska: na celý rok 6 korún.

Administrácia Kresťana.

Opätne radia všetkým, čo trpia na lámku, pákostnicu, lúpanie, klanie, bolenie hlavy, zubov, nervov, klanie v boku, influenzu, slabosti a trasenie, aby sa liečili *Fellerovým Elza-Fluidom*. — Zarovnak podivným výsledkom upotrebiť môžu *Fellerov Elza-Fluid* pri ranách popálením zapríčinených, pri horúčkach a slabost zraku. — Tucat na prábu franko 5 korún. — *Fellerové Elsa-pilulky* proti boleniu žalúdka, napinaniu k dáveniu-tvrdej stolici prevyšujú všetko očakávanie. Šesť škatuliek franko 4 koruny. Pôvodné dostať len u V. Eugena Feller lekárnik Štubica, Kostolná ulica číslo 18. (Záhrebská stol.)

Odkazy redakcie.

P. E. L. N. Veď áno ale len v budúcom čísle.

B. H. S. Utvorte si smele Katolícku Ľudovú Jednotu. To vám nikto nemôže zakázať.

A. A. D. B. Číslá sa odošlú. Dopisy istotne prídu budúce. Prvý pravda treba trochu zkrátiť, bo musíme veľký pozor dávať, aby sme druhým nezapríčinili nepríjemnosti.

J. G. L. Bohužial ešte niet celkom zdravý. Nateraz v cudzozemsku. Spomeňte si naň v modlitbách. Za článok pekne ďakujeme.

Dobré chutnanie!

Zdravý žalúdok si zachováme, netrápia nás tlačenie, bolenie žalúdka odkedy potrebujeme Feller rebarbara Elsa-pilulky k prehnaniu. Všetci to hovoria, čo ich raz upotrebili. Oprobujte to aj vy, bo tieto pilulky riadia stolicu a napomáhajú trávenie. 6 škatuliek franko 4 koruny. Lekárnik Feller Štubica, Kostolná-ulica číslo 18. (Záhrebská stol.)

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 9. júla.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 20.30—21.30, stolnobelohradská K 10.20—21.00, peštianska K 19.90—21.10, banátska K 20.30—21.65. — *Raž*: prvotriedna K 14.30—15.20, druhotriedna K 14.00 do 14.30. — *Jačmeň*: prvotriedny K 12.50—12.60, druhotriedny K 11.90—12.40. — *Proso*: K —, do —. — *Ovos*: prvotriedny K 14.30—15.20, druhotriedny K 13.70—14.10. — *Kukurica*: K 10.95—11.15 *Repica*: K —. —.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	17.80	17.40	71.00	16.60	20.60	201.0	16.20
		č.	7	7½	8		
		K	13.40	10.40	6.40		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 8.15, hrubé K 9.00.

Strova: Fazula obyčajná biela K 90.50—20.50 fazula strakavá K 14.00—14.75. — *Hrach*: nelúpaný čistý K 26.00—28.00, lúpaný K 46.00—54.00. — *Šošovica*: čistá K 22.00—26.00. — *Konopné semä*: K 20.00 do 21.00. — *Mak*: K 58.00—60.00. — *Rasca* (kmín) Kor. 107.00—108.—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 182.00—183.00 vidiecka K 000.00—000.00.

Datelinové semä: Červená datelina K 86.00—94.00, lucerna jasnozrná K — — — — za 100 kg.

Lekvár: srbský K — — — bosenský K — — — — po 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 89.00 do 90.00, kockový K 91.50—92.50, žltý K — — — — zu 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35.50, fiumánsky White Star (***) K 29.50 za 100 kilogr. so suľom.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 180.00 do 180.00 Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom: jeden baril 50.50—51.00.

Slanina: mestská 4-kusová K 162.00—163.00, 3-kusová K 164.00—165.00. vidiecka K — — — — za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4.20—4.40, žlté K 5.80—6.00 za 100 kilov.

Slivy: bosenské (100 kusové) K — — — — srbské (100 kusové) K — — — — po 50 kilogrammoch

Vajcia: prima uhorské K 66—70, od Tisy K 67—68, sedmohradské K 66—67 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec vo veľkom.

Maslo: k čaj K 2.70—2.90, k vareniu K 1.80—4.02.

A vonatok indulása Bpest k. p. udvarról.

Érvényes 1910 május 1-től.

A vonatok érkezése Bpest k. p. udvarra.

Délre fel				Dél felé				Délre fel				Dél felé			
vonat-szám	óra	perc	vonat-néve	vonat-szám	óra	perc	vonat-néve	vonat-szám	óra	perc	vonat-néve	vonat-szám	óra	perc	vonat-néve
1110	5:50		sz. v. Balatonfüred, Tapolca	610	12:20		sz. v. Arad, Maramarossz.	645	4:50		sz. v. Arad, Püspökladány,	823	12:10		sz. v. Gödöllő
316a)	5:55		„ Hatvan	810	12:30		„ Hatvan	1006	12:15		gy. v. Debrecen	1006	12:15		gy. v. Nápoly, Nizza, Róma, Fiume
20	6:10		„ Torbágy, Trieszt	8	12:40		„ Szombathely, Wien	839	6:10		v. v. Berlin, Ruttka	809	12:30		sz. v. Tóvis, Arad, Maramarossz.
1502	6:25		gy. v. Kassa, Csorba	912	12:50		„ Ujvidék, Bród	518	5:20		sz. v. Nagykáta	801	12:45		gy. v. Berlin, Ruttka
10	6:40		sz. v. Wien, Graz, Sopron	25)	1:00		„ Bicske	809	5:30		„ Hatvan	7	12:55		sz. v. Wien, Sopron, Szombathely
1002	7:00		gy. v. (Fiume, Torino, Róma,	1504	1:20		gy. v. Kassa, Poprádfelka	909	5:45		„ Szofia, Bród, Belgrád	401	1:00		gy. v. Lemberg, Munkacs
302	7:05		„ Pécs, Vinkovce	824	1:35		sz. v. Gödöllő	1707	5:45		„ Stanislaw, M.-Sziget	908	1:05		„ Konstantinápoly, Bród
906	7:10		„ Ruttka, Poprád-Felka	1304	1:40		gy. v. Fehring, Graz	19	6:55		„ Gyékényes, Torbágy	601	1:15		„ Bukarest, Arad
402	7:20		„ (Stryj, Lemberg,	602	2:00		„ Arad, Bukarest	17	6:05		„ Komárom	1	1:30		„ London, Páris, Wien
1302	7:25		„ Maramarossziget	4	2:05		„ Wien, Páris	607	6:10		„ Brassó, Arad	1901	1:40		„ (Bród, Eszék, Pécs,
322	7:30		sz. v. Fehring, Graz, Trieszt	404	2:15		„ Kassa, Lemberg	11	6:25		„ Wien,	911	1:50		sz. v. Gyékényes,
908	7:45		„ Gödöllő	916	2:20		sz. v. Kiskörös	406	6:30		„ Lemberg, Kassa, M.-Sziget	911	1:50		sz. v. Ujvidék
606	8:00		„ Belgrád, Bród, Szofia	812	2:25		„ Hatvan	1911	6:50		„ Bród, Eszék, Pécs	1301	2:10		gy. v. Graz, Fehring
1102)	8:05		gy. v. Arad, Brassó	24	2:30		„ Bicske	819	6:50		„ Gödöllő	815	2:15		sz. v. Hatvan
1508	8:10		sz. v. Balatonfüred, Tapolca	510	2:40		„ Szolnok	1505	7:00		„ Csorba, Kassa	1601	2:40		gy. v. Bártfa, Kassa
506	8:20		„ Kassa, Csorba	1902	2:55		gy. v. Sarajevó, Gyékényes	1805	7:10		„ Graz, Fehring	23	3:25		sz. v. Bicske
1008	8:25		„ Kolozsvár, Brassó	1022	3:05		v. v. Paks	507	7:20		„ Brassó, Kolozsvár	825	5:25		„ Gödöllő
408	8:35		„ (Zágráb, Fiume, Pécs,	904	3:20		gy. v. Belgrád, Konstantinápoly	917	7:25		„ Kunszentmiklós-Tass	3	6:35		gy. v. Wien, Graz
1708	9:00		„ Brod	304	3:30		„ Ruttka, Berlin	321	7:30		„ Gödöllő	505	6:40		sz. v. (Brassó, Kolozsvár
806	9:15		„ Munkács, Lawoczne	1104	3:50		„ Balatonfüred, Tapolca	811	7:40		„ Hatvan	421	6:55		v. v. Szerecs, Hatvan
2	9:20		„ M.-Sziget, Stanislaw	1004	4:10		„ (Zágráb, Fiume,	27	7:45		„ Bicske	15	7:10		sz. v. Győr
22	11:55		sz. v. Ruttka, Berlin	326	4:25		sz. v. Róma, Nápoly, Nizza	1008	8:00		gy. v. Róma, Triest, Fiume	421	7:10		sz. v. Győr
339)	12:00		„ Wien, Sopron	18	4:30		„ Gödöllő	1509	8:15		sz. v. Csorba, Kassa	305	7:10		„ Berlin, Ruttka
			„ Bicske	410	5:10		„ Komárom	509	8:30		„ Szolnok	605	7:25		„ Brassó, Arad
			„ Gödöllő	6	5:15		gy. v. Miskolc	813	8:45		„ Hatvan	907	7:30		„ Szofia, Belgrád, Bród
				328	5:20		sz. v. Győr, Sopron, Wien	1007	9:10		„ Fiume, Bród, Pécs	407	8:00		„ Lavecs, Maramarossziget
				508	5:40		„ Gödöllő	13	9:20		„ Győr	1009	8:15		„ Fiume, Bród, Pécs
				308	5:55		„ Kolozsvár, Brassó	913	9:40		„ Szabadka	1705	8:20		„ Stanislaw, M.-Sziget
				518)	6:15		„ Ruttka, Berlin	807	9:50		„ Berlin, Ruttka	25	8:30		„ Bicske
				330	6:25		„ Nagykáta, Szolnok	1101	10:00		gy. v. Tapolca, Balatonfüred	335)	8:35		„ Gödöllő
				914	6:25		„ Pécel	409	10:10		sz. v. Miskolc	9	8:45		„ Wien, Graz, Triest
				314	6:40		„ Topolya	5	10:20		gy. v. Sopron, Győr, Veszprém	1507	8:45		„ Csorba, Kassa
				26	6:55		„ Hatvan	21	10:45		sz. v. Torbágy, Triest	331	9:05		„ Pécel
				1706	7:05		„ Bicske					308	9:15		gy. v. Berlin, Ruttka
				18	7:15		„ M.-Sziget, Stanislaw					31a	9:28		sz. v. Triest, Székesfehérvár
				816	7:35		„ Győr, Triest					1001	9:35		gy. v. (Róma, Fiume,
				1912	7:45		„ Hatvan					915	9:45		sz. v. Vinkovce, Eszék
				1510	8:00		„ Pécs, Bród, Sarajevó					403	9:55		gy. v. Kiskörös
				918	8:00		„ Kassa, Csorba					905	10:00		„ Lemberg, M.-Sziget
				834	8:50		„ Kunszentmiklós-Tass					1308	10:10		„ Szofia, Belgrád
				1006	9:00		„ Gödöllő					827	10:20		sz. v. Graz, Triest
				514)	9:05		gy. v. Fiume, Nizza					517	10:35		„ Gödöllő
				1306	9:25		sz. v. Nagykáta, Szolnok					1109	10:50		„ Nagykáta
				608	9:30		„ Fehring, Graz					1503	10:50		gy. v. Tapolca, Balatonfüred
				1010	9:50		„ Arad, Brassó					29)	11:05		sz. v. Csorba, Kassa
				1506	10:00		„ Fiume, Nápoly					315a)	11:20		sz. v. Bicske
				910	10:10		„ Kassa, Csorba					1108)	11:30		gy. v. Hatvan
				406	10:15		„ Belgrád								„ Tapolca, Balatonfüred
				614	11:25		„ Kassa, Lemberg								
				422	11:35		„ Wien, Páris								
							v. v. Ruttka								
							sz. v. Arad, Debrecen								
							v. v. Hatvan, Szerencs								

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról. Délután.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délre felé.

Čisto lenové bielené
plachty na postel bez sošivky

Bavlnené a lenové ostatky.

150 cm. široké čisto lenové plachty na postel 225 cm. dlhé 15 kusov ..... K 2.70
150 cm. široké hrubo farbeného platna 225 cm. dlžky K 3.30
najmenšia oddávka poltucta.

1 tucet kuchynských damast uterákov, svetlých alebo bielych 80/110..... K 6.50
1 tucet bielych battist ručníkov 48/68 ..... K 2.-, 3.-, 5.50
1 kávové náčinie v rozličných farbách alebo biele pre 6 osôb ..... K 7.-
1 bal fajnových bielich košiel pre pánov 23*88 cm. K 19.-

40 m. pôvodne farbistých ostatkov.

V dlžkach 3-15 metrov, posteľne načimie, oxford, látky k sáťam, svetloltaky, šifony, grisety atď. .... K 18.-

Rozpos ela s poštovou dobierkou

ANTON MARSCHIK kadlec
Giesshübel číslo 55. pri Neustadt n/M.

Početné listovné uznania a výrazy najlepšie slókazy sú o správnej vyluhe a trváčnosti mojeho tovaru.

▼ Pri objednávkach na naše ohlasy, ▼
▼ prosíme odvolávať sa vždy na náš ▼
▼ časopis. ▼

**Oznamy prijíma
administracia**

„Kreštan“

■ ■ Budapest, ■ ■
Szentkirályi-u. 28.

Ochranca zdravia je v každej domácnosti nevyhnutne potrebný pôvodný

Slanovinový lieh sily

K dostaniu je všade vo fľaškách po 40 hal. 1 a 2 korunách. Prijat treba len pôvodný slanovinový lieh sily.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacne perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, leďšie 2 K 40 h; polbiele 2 K 80 h; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako smah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Motové postele z hustej tkanyni červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá* 118 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K; polpaperie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kis-birtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplati, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcelovaní na pomoci je v každom ohlade. Ustav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

Ktorá kosa je najlepšia?

pyta sa mnohé kopy probujúci a mnohokrát hospodár. Na toto odpovedáme dla nášho presvedčenia: najlepšia kosa na svete je

General Dewett kanonovej ocele kosa

Ktora sa shotovuje zo zvlätnej kanonovej ocele z miešaniny najslachetnejších kovov zloženej a odborne umeleckym spôsobom dvojnásobne stúženej, tak še vlastnosť vytravalost jej nachodi sa na tom najvyššom stupni a premáha avetko možné tohoto odboru.

Spôsob dorábamia kôs tohoto odboru je tajomstvom fabriky, následkom čoho ľahkosť, trvácnosť a ostrosť takejto kopy sú počudovania hodné.

Atresa Pánu Pavlovi Sohr Szill 13. číslo (Stol. Somogy.)

kam vsetkým na general Dewett kopy potáznóm dopisovaním a objednaním treba sa obrátiť. — Pri onjednaní 5 kusov kôs počtové útraby platiť fabrika. Pri objednaní 10 kusov plati počtové úraty a pripojuje jednu kosu na pridavok zdammra. — Za každú kanonovej ocele kopy prejma sa dobrosťanie, nezodpovedná kosa vymieňa sa za dobrou kosou kanonovej ocele (zokusenosti ale vieme, že medzi tisíc kosami jedna je nie zlá).

General Dewett kosou kanonovej ocele na 250-300 krokov môže sa kosiť po jednom ostrení, jedno kuvanie dostatočue je na viacej dni.

General Dewett kosa, kanonovej ocele, zasiela sa ku ruce chlapa sostavená nakuvaná a vyprobovaná.

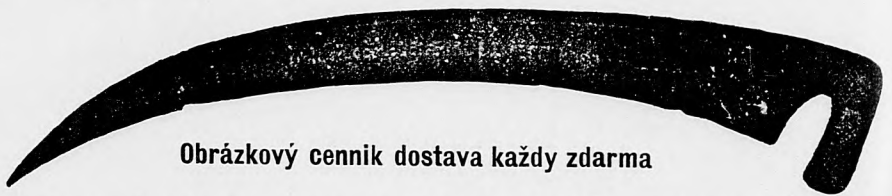
Pri Gneral Dewett kose z kanonovej ocele odberateľ nemá žiadného riska bo nezodpovedná kosa zamení sa za dobrú.

Preto nech nikto kopy od nikoho neobjednáva a nekupuje, kým neurobil probu s kosou General Dewett z kanonovej ocele. A sme o tom presvedčeni, že kto ráz robil s takouto kosou inéj kopy nikdy do ruky nevezme.

Sbieratelia objednavateľov maju zvláštne vyhody. — Hárky k sbieraniu odberateľov a iné tlačivo su pre bár kobo na pohotove Cenník nech si každý na dopisnicke pyta. Ceny Gnerále Dewett kôs z kanonovej ocele:

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
90 kr.	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.	1 zl. 50 kr.

Dávame nákovie, striebro ocelova nákovia a kladivko pár za 85 kr. Amerikánska osielka, ku Dewett kose najlepšia 20 kr. Zvláštna Novota: Privilegovaná užva na kosu 1 kus 20 kr., 10 kusov 1 zl. 50 kr. Britva diamantovej ocele so zarukou pát rokov 1 zl. 5 kr. pekná schránka britvy darmo.

Obrázkový cenník dostava každý zdarma